

Várható következmények

Horváth Gábor, a MOSZ főtájtára „Az új földszabályok várható következményei” címmel tartott előadást március 13-án a Nyugat-magyarországi Egyetemen. A főtájtár előadásában kitért az erőszakos üzemstruktúra-átalakítás következményeire, a mezőgazdasági termékkibocsátás visszaesésére, a magyar mezőgazdaság legnagyobb szerkezeti problémájára, az állattenyésztés jelenlegi helyzetére, és nem utolsósorban a földtulajdon-korlátozás hatásaira, következményeire.

Az Országgyűlés előtt levő földforgalmi törvény mellett nincs hatástanulmány, pedig a jogalkotásról szóló törvény előírja, kezdte mondandóját a főtájtár. Az objektív hatásméréshez ismerni kellene, hogy milyen törvényeket fogadott el a kétharmados parlamenti többség, tudni kellene, hogy milyen időhorizonton gondolkodik a haszonélvezői kör, milyen rásegítő (közgazdasági) eszközök állnak rendelkezésre, s nem utolsósorban azt, hogy hogyan reagálnak majd minderre a szereplők.

Két évtizedes lemaradás

A tulajdonviszonyok átalakításának megismert eszközei nem védenek a külföldiektől, hangsúlyozta a főtájtár. A kormány agrárgazdasági és üzemszervezeti céljai ellentmondásban vannak, várt pozitív hatásaik illuzórikusak. A károkozásért (széles körben) felelősséget kell vállalni, ami alatt az értendő, hogy az erőszakos üzemstruktúra-átalakítás következményei – nevezetesen a társas gazdaságok helyett az egyéni előtérbe helyezése – igen súlyosak.

A főtájtár feltételezte, hogy a rendszerváltáskori átalakításhoz foghatóak a jelenlegi célok is, ugyanakkor az 1990–94-es (kárpótlási, szövetkezeti) törvények következményei ma már objektíven mérhetők. A mezőgazdasági termékkibocsátás 30 százalékos csökkenésének az egyharmadát sem sikerült húsz év alatt helyre-

hozni, még ma is az akkorinál 20 százalékkal rosszabbul teljesít az ágazat. Az EU-csatlakozás javított a helyzeten.

A magyar mezőgazdaság legnagyobb szerkezeti problémája az állattenyésztés. Minden állatfajnál tendencia volt a leépülés. Az állatállomány 30 százaléka a szövetkezetek szétzedésével eltűnt. A favorizált egyéni gazdaságok 40 százalékkal kevesebb állatot tartanak, mint a társas szektor, miként ezt a KSH adatai mutatják (100 hektárra jutó állatállomány: társas gazdaságoknál 67, egyéni gazdaságoknál 47 db). Ha feltételezzük, hogy a társas gazdaságok eltűnnek, akkor az egyéni gazdaságra épített magyar állattenyésztésben a szarvasmarha állománya 29, a sertés 48,5, míg a tyúk esetében 39,9 százalékkal esik vissza a maihoz képest.

Az is hamis illúzió, hogy a magyar mezőgazdaságban nő a foglalkoztatottak száma. A hozzáadott érték növekedése sem növeli automatikusan a létszámot. A társas cégek eltűntetésével csaknem 74 ezer ember munkahelye vesz el a mezőgazdaságban, és ők valószínűleg nem lesznek képesek vállalkozóként dolgozni. A társas vállalkozások korlátozása az érintett mintegy 250 ezer tulajdonos vagyont is leértékeli. E csoport mérleg szerinti vagyona 2011-ben 2191 milliárd forint volt a NAV szerint. Eszerint tíz százalékos vagyonszűkülés 220 milliárd, 20

százalékos vagyonszűkülés 440 milliárd forintot jelent. Rosszul jár az államháztartás is, mert míg 2002–2012 között a társas gazdaságok államháztartási befizetései 972 milliárd forintot tettek ki, addig az egyénié 150 milliárd forintot. Az egyéni gazdaságok tíz év alatt csaknem 800 milliárd forint adó- és járulékkedvezményt kaptak. Kérdés, hogy le tud-e erről mondani a költségvetés a következő tíz évben?

A föld azé, aki megműveli

Összegzésként elmondható, hogy a társas gazdaságok elpusztítása mérhetetlen károkat okoz mind a nemzetgazdaságnak, mind a fogyasztóknak, s nem utolsósorban a költségvetésnek. Kifejezetten ellene hat a kormány agrárpolitikai céljainak, hiszen a legfontosabbnak nevezett ágazat, az állattenyésztés lesz a legnagyobb vesztes. A társas vállalkozások tulajdonosainak (250 ezer ember), a társas vállalkozások alkalmazottainak (100 ezer ember) a helyzete válik bizonytalanná, hiszen szétveri a földtulajdonosok és a földbérlettel rendelkezők viszonyát (1,5–2 millió tulajdonos).

Földtulajdonost csak földműves szerezhet (föld azé, aki megműveli). Magyarországon elvileg 10 millió ember lehet földtulajdonos. A tényleges földtulajdonosok száma 2,8 millió, ebből mezőgazdasági célú földtulajdonos 2,2

millió körüli. Az új törvény szerint az MVH-ban regisztrált 0,17 millió fő (10 százalék) sem válhat földtulajdonos. Földpiaci oldalról szemlélve, a tervezet a vásárlók körét minden elképzelésen túl leszűkíti, miközben a piacra kerülő földterület nem csökken. Ennek következményeként a földárak abszolút, de mindenképpen relatív csökkenése következik be. Veszély az is, hogy meghívja a spekulációt.

A tőkehiány a legfőbb ok

Agrárpolitikai és agrárgazdaságfejlesztési szempontból konttraproduktív a javaslat, hangsúlyozta a főtájtár. Agrárfejlődésünk egyik akadály a tőkehiány. A piacra kerülő földterület forrásigénye évi 90–130 milliárd forint (ha a termőföld 2–3 százaléka kerül piacra). Az éves beruházási (érték) forrás Magyarországon mezőgazdaságában 239 milliárd forint volt 2011-ben. A földvásárlásra fordított pénz elvonja a fejlesztésre, hozzáadott értéknövelésre szükséges eszközöket. Perspektívikusan 2 ezer milliárd forintnyi tőkehiány, vagyonszűkülés várható a földpiacon. Ez a mezőgazdasági jövedelemből nem teremthető elő 25 év alatt sem.

Végül a tervezet leértékeli a termőföldet. Kárt okoz azoknak, akiket a rendszerváltás földdel kárpótol, intézményesen kiszolgáltatja azokat a magyar állampolgárokat, akik élethelyzetük miatt földtulajdonukat eladni kényyszerülnek. Egy szűk kedvezményezett vevői kör számára teszi lehetővé a spekulációt. A valószínű végeredmény: cca. 15 ezer családi gazdaság átlagosan 300 hektár termőföldtulajdonost szerez (4,5 millió hektár), és cca. 1 millió hektár marad 150 ezer szegény embernek (7 ha/gazdaság). – Lehet, hogy ez a cél, de én nem ezt a lovat akarom, mondta végezetül Horváth Gábor.

H. GY.